

การศึกษาเชิงวิเคราะห์วิถีชีวิตและค่านิยมที่ปรากฏในนวนิยายไทย
ซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ ช่วงปี พ.ศ. 2549-2561
An Analytical Study on the Ways of Life and the Values as
Appeared in The Thai Novels Winning S.E.A Write Award
Between 2006 – 2018

จิรวัดณ์ เพชรรัตน์
Jirawat Petcharat
สาขาภาษาตะวันออก
The Eastern Languages
คณะศิลปศาสตร์
Faculty of Liberal Arts
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
Rajamangala University of Technology Thanyaburi

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์วิถีชีวิตและค่านิยมที่ปรากฏในนวนิยายไทยซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ความสุขของกะทิ ลับแล, แก่งคอย คนแคะ ไล่เดือนตาบอดในเขวงกต และพุทธศักราชอสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและนำมาสรุปเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ในด้านวิถีชีวิต ลักษณะโดยทั่วไปครอบครัวไม่สมบูรณ์ และมีปัญหา ยกเว้นเรื่องความสุขของกะทิ ส่วนสภาพแวดล้อมพบว่า สังคมชนบทไม่มีการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ แต่สังคมเมืองโดยรวมมีลักษณะเร่งรัดและแข่งขันสูง ด้านความเชื่อและชนบประเพณี พบว่า มีความเชื่อเกี่ยวกับผี

และพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ ความฝัน ลางบอกเหตุ และสิ่งลึกลับที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ มีประเพณีที่สืบทอดกันต่อมา ด้านค่านิยมความเชื่อเพื่อแผ้วแผ่มีปรากฏในนวนิยายทุกเรื่อง แต่ปรากฏเด่นมากในเรื่อง ความสุขของกะทิ ด้านการพึ่งตนเอง ขยันขันแข็งและมานะอดทนปรากฏเด่นมากในเรื่อง พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ด้านความยึดมั่นในวัตรปฏิบัติปรากฏเด่นมากในเรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต และเรื่องลับแล, แก่งคอย ด้านนิยมความมีอำนาจปรากฏเด่นชัดในเรื่องคนแคะ

คำสำคัญ: นวนิยายไทยซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์, วิธีชีวิต, ค่านิยม

Abstract

The objective of this study is to analyze the way of life and social values of 5 (five) S.E.A. Write awarded Thai novels: Kwamsuk Khong Kati, Laplae, Kaengkhoi, Khonkrai, Saiduan Tabot Nai Khao Wongkot, and Buddhasakkarach Assadong Kap Songcham Khong Songcham Khong Maew Kulapdam. The researcher, through his study on relevant sources of documentation, has established a set of criteria for this analysis. From the study of the relevant documents, the findings show that in general the characters of all novels, except those in Kwamsuk Khong Kati, live their own lives in dysfunctional families. In terms of environment, there is no economics competition in the rural society whereas the urban society is encircled by urgency and high competition. Regarding beliefs and norms, the study has seen a number of beliefs on ghosts and superstitious rituals, dreams, omens, and supernatural mysteries that appeal to tradition and are generally continued. The value of generosity is found in every novel, particularly in Kwamsuk Khong Kati. The social values of self-reliance, diligence, and endurance are highlighted in Buddhasakkarach Assadong Kap Songcham Khong Songcham Khong Maew Kulapdam. Saiduan Tabot Nai Khao Wongkot and Laplae, Kaengkhoi accentuates the social value of materialism whereas the Dwarf underlines the love of power.

Keywords: winning S.E.A. write award Thai novels, the ways of life, values

บทนำ

นวนิยายเป็นวรรณกรรมรูปแบบหนึ่งซึ่งประชาชนทั่วไปนิยมอ่านกันมาก ด้วยเหตุที่นวนิยายไทยเป็นวรรณกรรมที่เข้าถึงบุคคลต่างๆ ในสังคมได้ดี ผู้อ่านจะได้รับทั้งความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลิน นวนิยายไทยในปัจจุบันได้พัฒนาวิธีการนำเสนอทั้งทางด้านรูปแบบ เนื้อหา แนวคิด และกลวิธีการแต่ง ด้านรูปแบบนั้นนักเขียนก็ได้จำกัดตนเองให้อยู่ในกรอบของขนบเดิม แต่ได้มีการสร้างสรรค์รูปแบบในการประพันธ์ที่แปลกใหม่ ดังที่ กุสุมา รัชมณี (2547 : 408-409) ได้กล่าวถึงรูปแบบในนวนิยายเรื่อง “เจ้าจันทร์ผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน” ของมาลา คำจันทร์ ที่สรุปได้ว่า มีลักษณะของการบูรณาการด้านการใช้ถ้อยคำ ผู้เขียนได้นำขนบของนิราศมาใช้ในนวนิยาย ทำให้มีลักษณะการผสมกลมกลืนกันระหว่างขนบวรรณคดีเก่ากับเรื่องเล่าสมัยใหม่ซึ่งนับว่าเป็นความแปลกใหม่ ในด้านกลวิธีการแต่งนั้นมีความซับซ้อนมากขึ้น ดังที่ธนฤทัย สัจจพันธุ์ (2547 : 500) ได้กล่าวว่า นวนิยายเรื่อง “เวลา” ของชาติ กอบจิตติ ได้ใช้กลวิธีที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบของนวนิยาย บทละคร และบทภาพยนตร์เข้าด้วยกัน โดยตัดสลับระหว่างมิติของละครเวทีกับมิติของนวนิยายผนวกด้วยมิติของภาพยนตร์อยู่เกือบตลอดเวลา จึงทำให้เกิดมิติใหม่ในการเล่าเรื่อง ส่วนในด้านแนวคิดนวนิยายบางเรื่อง ผู้เขียนใช้วิธีการถ่ายทอดแนวคิดซึ่งเป็นนามธรรมออกมาให้ผู้อ่านเห็นเป็นภาพชีวิต ดังที่ น. มาศะวิสุทธิ์ (2547 : 328) กล่าวว่า นวนิยายเรื่อง “ตลิ่งสูง ชุงหนัก” เป็นเรื่องของการแสวงหาความหมายและคุณค่าของชีวิตมนุษย์และธรรมชาติ นวนิยายเรื่องนี้ได้แสดงให้เห็นว่าคุณค่าที่แท้จริงของชีวิตคือการรักษาชีวิตให้คงอยู่ต่อไป

นอกจากรูปแบบ กลวิธีการแต่ง และแนวคิดของนวนิยายที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์ในลักษณะการประพันธ์ใหม่ๆ แล้ว ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาของนวนิยายคือรางวัลทางวรรณกรรม เพราะการตัดสินให้ได้รับรางวัลนั้นจะช่วยเชิดชูผลงานของนักเขียน และกระตุ้นให้นักเขียนมีกำลังใจสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพรางวัลซีไรต์โดดเด่นเป็นที่รู้จักทั้งในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นที่ได้รับการยอมรับกันในแวดวงวรรณกรรมไทย เพราะพิจารณาตัดสินด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือ ทั้งกรรมการคัดเลือกก็ไม่ได้เป็น

ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากงานที่เสนอเพื่อพิจารณา คนในวงการจึงมั่นใจในการทำงานของคณะกรรมการตัดสินว่ารัดกุม รอบคอบ และมีประสิทธิภาพ

รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนหรือรางวัลซีไรต์ในแต่ละปี คณะกรรมการจะยึดหลักในการพิจารณาประเภทของวรรณกรรมตามลำดับ คือ นวนิยาย กวีนิพนธ์ และเรื่องสั้น แม้จะมีผู้เสนอให้พิจารณาบทละครบ้าง แต่บทละครที่เป็นงานสร้างสรรค์ของไทยยังมีน้อยเกินไป จึงยังไม่มีประกาศเชิญชวนให้ส่งเข้าประกวด สุรพงษ์ ยิ้มละมัย (2545 : 278) กล่าวถึงรางวัลซีไรต์ที่สรุปได้ว่า รางวัลซีไรต์มีส่วนผลักดันช่วยกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศที่ส่งเสริมการสร้างวรรณกรรมของไทย ผู้เขียนจะสร้างผลงานให้มีลักษณะเด่นด้านแนวคิด เนื้อหา รูปแบบหลีกเลี่ยงจากแบบอย่างที่ยึดมั่นกันมา ผลงานที่ได้รับรางวัลซีไรต์ทั้งหมดอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้นำในการรังสรรค์วรรณกรรมไทยที่มีลักษณะสร้างสรรค์อย่างสูง

สำหรับรางวัลวรรณกรรมซีไรต์ประเภทนวนิยายมีผลงานที่ได้รับรางวัลตามลำดับ ได้แก่ **ลูกอีสาน** ของคำพูน บุญทวี (พ.ศ. 2522) **คำพิพากษา** ของชาติ กอบจิตติ (พ.ศ. 2525) **ปูนปิดทอง** ของกฤษณา อโศกสิน (พ.ศ. 2528) **ตลิ่งสูง ชุงหนัก** ของนิคม รายยวา (พ.ศ. 2531) **เจ้าจันทร์ผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน** ของมาลา คำจันทร์ (พ.ศ. 2534) **เวลา** ของชาติ กอบจิตติ (พ.ศ. 2537) **ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน** ของวินทร์ เลียววาริณ (พ.ศ. 2540) **อมตะ** ของวิมล ไทรนันทน์ (พ.ศ. 2543) **ข้างลำราง** ของเดือนวาด พิมวนา (พ.ศ. 2546) **ความสุขของกะทิ** ของงามพรรณ เวชชาชีวะ (พ.ศ. 2549) **ลับแล, แก่งคอย** ของอุทิศ เหมะมูล (พ.ศ. 2552) **คนแคระ** ของวิภาส ศรีทอง (พ.ศ. 2555) **ไส้เดือนตาบอดในเขวงกต** ของวีรพร นิติประภา (พ.ศ. 2558) และ **พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ** ของวีรพร นิติประภา (พ.ศ. 2561)

นวนิยายที่ได้รับรางวัลในแต่ละปีนั้น เนื้อหาจะมีลักษณะสะท้อนชีวิตมนุษย์ในสังคมไทยหลากหลายกว้างขวาง มีศิลปะการเรียบเรียงทั้งแนวคิด กลวิธีการแต่งท่วงทำนองการแต่ง และมีคุณค่าทางวรรณศิลป์ ซึ่งหมายถึงศิลปะในการแต่งดีพร้อมทั้งการเรียงร้อยถ้อยคำจากอารมณ์สะท้อนใจ จินตนาการ การแสดงออก

ท่วงทำนอง กลวิธี และมืองค์ประกอบเหมาะสม นักเขียนและนักวิจารณ์หลายท่านได้แสดงทัศนะนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ในแต่ละปีต่าง ๆ กันดังเช่น

นพพร ประชากุล (2547 : 139) แสดงทัศนะในบทความเรื่อง “มืออะไรในลูกอีสาน” ไว้ว่า นวนิยายเรื่อง ลูกอีสาน เป็นวรรณกรรมที่มีลักษณะของการผสมผสานกันระหว่างนวนิยายกับสารคดี โดยส่วนของสารคดีจะมีความโดดเด่นน่าสนใจมากกว่าความเป็นนวนิยาย

เจตนา นาควัชระ (2547 : 202) แสดงทัศนะเกี่ยวกับนวนิยายเรื่อง คำพิพากษาของชาติ กอบจิตติ ไว้ในบทความเรื่อง “คำพิพากษา” ว่า “อาจจะเป็นเรื่องที่แหวกแนวออกไปจากวรรณกรรมร่วมสมัยส่วนใหญ่ของนวนิยายของไทย เป็นเรื่องที่ผู้แต่งจะโดยจงใจหรือไม่ก็ตาม อาจทำหน้าที่อุดกระชากนวนิยายร่วมสมัย ให้หลุดพ้นจากปลักน้ำเน่า ดังที่มีผู้ได้กล่าวหายมเหยียดเอาไว้” นั่นคือ นวนิยายเรื่องคำพิพากษามีลักษณะที่ต่างไปจากนวนิยายไทยเรื่องอื่นๆ คือไม่มีพระเอก นางเอก ซึ่งจะต้องผูกพันกันในเรื่องความรัก เรื่องนี้เป็นนวนิยายที่มีความสมบูรณ์ทางวรรณศิลป์

จากทัศนะต่างๆ ดังกล่าว เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ผลงานทางวรรณกรรมประเภทนวนิยายมีลักษณะวิริมสิริสร้างสรรค์ ใช้กลวิธีแปลกใหม่ที่ทำการดำเนินเรื่องน่าสนใจและสะท้อนสังคม จากคุณค่าดังกล่าว ทำให้นวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ได้รับความสนใจ และมีบทบาทต่อนักเขียน นักอ่าน นักวิจารณ์ และวงการศึกษากว้างขวาง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะนำผลงานทางด้านนวนิยายซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์มาวิเคราะห์โดยเลือกศึกษานวนิยายที่อยู่ในระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2561 จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง ความสุขของกะทิ ลิ้มแล แก่งคอย คนแคระ ได้เดือนตาบอดในเขาวงกต และ พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ซึ่งเป็นช่วงที่วรรณกรรมดังกล่าวมีลักษณะใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ด้านวิถีชีวิตและค่านิยม ทั้งนี้เพราะนวนิยายทั้ง 5 เรื่องดังกล่าว มีส่วนที่น่าจะเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ มีแนวคิดหลักหรือแนวคิดรองที่มีความเป็นสากลที่สามารถสะท้อนสังคม สะท้อนความเป็นตัวตนของมนุษย์ออกมาให้เห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้การนำเสนอเรื่องราวของชีวิตผู้คนและค่านิยมสังคมไทยในแง่มุมต่างๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนวคิด การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้นักอ่านวัยต่างๆ ได้รับรู้เข้าใจวิถีชีวิตและค่านิยมของสังคมไทย ทั้งยังแสดงให้เห็นพัฒนาการของนวนิยายไทยชัดเจนยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์วิถีชีวิตและค่านิยมที่ปรากฏในนวนิยายไทยซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ ช่วงปี พ.ศ. 2549 - 2561

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์วิถีชีวิตและค่านิยมที่ปรากฏในนวนิยายไทยซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ จะทำให้เข้าใจวิถีชีวิต และค่านิยมของสังคมไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2561 ได้ชัดเจนขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะด้านวิถีชีวิตและค่านิยมในนวนิยายไทย ซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2561 จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

1. ความสุขของกะทิ ของงามพรรณ เวชชาชีวะ (พ.ศ. 2549)
2. ลับแล, แก่งคอย ของอุทิศ เหมะมูล (พ.ศ. 2552)
3. คนแคะระ ของวิภาส ศรีทอง (พ.ศ. 2555)
4. ไล่เดือนดาบอดในเขาวงกต ของวีรพร นิติประภา (พ.ศ. 2558)
5. พุทธศักราชขัดแย้งกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ของวีรพร นิติประภา (พ.ศ. 2561)

นิยามศัพท์เฉพาะ

นวนิยายไทยซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ หมายถึง นวนิยายไทยที่ชนะการประกวด และได้รับรางวัลซีไรต์ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2561

วิถีชีวิต หมายถึง สภาพการดำเนินชีวิตของบุคคลในครอบครัว สภาพแวดล้อม ของสังคม เศรษฐกิจ ความเชื่อและขนบประเพณี

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่ถูกกลุ่มชนหรือสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง พิจารณาเห็นว่า สิ่งนั้นมีความสำคัญ มีคุณค่าควรแก่การยกย่องและยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง และควรกระทำ อาทิ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพึ่งตนเอง ขยันขันแข็งและมานะอดทน ความยึดมั่นในวัตรปฏิบัติ และนิยมความมีอำนาจ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร โดยศึกษางานประพันธ์ประเภทนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง ความสุขของกะทิ ลับแล, แก่งคอย คนแคะ ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต และ พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสรุปเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์

การวิเคราะห์วิถีชีวิตและค่านิยมที่ปรากฏในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลซีไรต์พิจารณาจากการแบ่งประเภทของงานที่เข้ารับรางวัลทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ นวนิยายเรื่องสั้น และกวีนิพนธ์ ซึ่งในที่นี้เลือกศึกษาเฉพาะผลงานประเภทนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ในระหว่างปีพุทธศักราช 2549-2561 โดยมีการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์วิถีชีวิต แยกหัวข้อได้ดังนี้
 - 1.1 สภาพการดำเนินชีวิตของบุคคลในครอบครัว
 - 1.2 สภาพแวดล้อมของสังคม เศรษฐกิจ ความเชื่อและชนบประเพณี
2. วิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - 2.2 การพึ่งตนเอง ขยันขันแข็งและมานะอดทน
 - 2.3 ความยึดมั่นในวัตถุนิยม
 - 2.4 นิยมความมีอำนาจ
3. สรุป อภิปรายผล และการเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าได้จำแนกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์นวนิยาย วิถีชีวิต ค่านิยม การวิจารณ์นวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลซีไรต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับนวนิยายรางวัลซีไรต์ โดยจะกล่าวพอสังเขปต่อไปนี้

เอกสารเกี่ยวกับการวิเคราะห์นวนิยาย

กุหลาบ มลลิกะมาส (2550 : 99 - 135) ได้เสนอแนะแนวทางการวิเคราะห์นวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน และบทละคร (วรรณคดีประเภทเรื่องเล่า) ไว้ว่า อาจวิเคราะห์ออกเป็นส่วน ๆ ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประเภทของเรื่องนั้น ๆ
2. โครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง
3. สาระหรือแก่นเรื่อง (Theme)
4. เวลาและสถานที่
5. ตัวละครในเรื่องและบทสนทนา
6. กลวิธีหรือเทคนิคในการแต่ง
7. ท่วงทำนองแต่งหรือสไตล์การแต่ง
8. ทางเสียงของผู้แต่ง (Tone)

การพิจารณานวนิยายแต่ละเรื่องจะต้องอาศัยแนวในการพิจารณาที่มีผู้เขียนเอาไว้ โดยใช้แนวเหล่านั้นพิจารณานวนิยายที่อ่านในประเด็นที่ต้องการจะวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบแต่ละส่วน ทั้งอาศัยหลักเกณฑ์อันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปเป็นแนวในการพิจารณา และสิ่งที่จำเป็นต้องพิจารณาคือ เนื้อหา แนวคิด (สาร หรือสาระ หรือแก่นเรื่อง) เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องพิจารณาเพราะจะช่วยให้เข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น หรือบางครั้งการพิจารณานวนิยายอาจจะเลือกประเด็นใดประเด็นหนึ่งมาศึกษาก็ได้ (อิงอร สุพันธุ์วนิช, 2558 : 231)

เอกสารเกี่ยวกับวิถีชีวิต

ในการศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิต มีผู้กล่าวถึงความหมายของวิถีชีวิตไว้ดังนี้
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556 : 1119). ให้ความหมายว่า วิถีชีวิต น. ทางดำเนินชีวิต เช่น วิถีชีวิตชาวบ้าน

จันทศรี สุตโต (2546 : 29, 74) กล่าวถึงวิถีชีวิตที่สรุปได้ว่า หมายถึงความเป็นอยู่ทางด้านต่าง ๆ ของประชาชนในหมู่บ้านหรือในสังคม

กาญจนา อินทรสุณานนท์ (2555 : 14 - 45) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตพอสรุปได้ว่า ในเรื่องวิถีชีวิตนั้นเกี่ยวข้องกับการเกิด การเลี้ยงดูเด็ก การบวช การแต่งงาน การตาย และอาชีพ

อาจกล่าวโดยสรุป วิถีชีวิต หมายถึง สภาพการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่และแนวปฏิบัติทางด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชนในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม

มีผู้ให้คำจำกัดความ ให้นิยาม หรือให้ความหมายของค่านิยมไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556 : 253) ให้นิยามว่า ค่านิยม น. สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง

นิดดา สุนทอง (2540 : 4) ให้ความหมายว่า ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่ถูกกลุ่มชนหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเห็นว่ามีค่าสำคัญ มีคุณค่า ควรแก่การยกย่องและยอมรับกันว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม

เสนีย์ วิลาวรรณ (2542 : 195) กล่าวว่า ค่านิยม คือความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อของบุคคลในสังคม เกี่ยวกับความหมายหรือความสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีต่อตนหรือกลุ่มของตน

อาจกล่าวโดยสรุป ค่านิยม หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ความภาคภูมิใจที่จะแสดงออก การเลือกปฏิบัติหรือการงดเว้นปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ความรู้สึกเช่นนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามวัย

เอกสารการวิจารณ์นวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลซีไรต์

การประกวดผลงานทางวรรณกรรมให้ได้รับรางวัลซีไรต์ตั้งแต่ปี 2522 – 2561 มีผลงานที่ชนะการประกวดทั้งประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย และกวีนิพนธ์หลายเรื่อง ลักษณะของเนื้อหาส่วนใหญ่สะท้อนปัญหาของบุคคลในสังคมแง่มุมต่าง ๆ กัน และแฝงด้วยปรัชญาในการดำเนินชีวิต ความมีสาระและคุณค่าของนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ประกอบด้วยความคิดที่แปลกใหม่ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา มีผู้สนใจแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ นานาพรรณนะ ซึ่งในงานวิจัยนี้

จะกล่าวเฉพาะนวนิยาย ในระหว่างปีพ.ศ. 2549 – 2561 จำนวน 5 เรื่องที่ยังไม่มีผู้วิเคราะห์ในด้านวิถีชีวิตและค่านิยม ได้แก่เรื่อง **ความสุขของกะทิ** **ลับแล**, **แก่งคอย** **คนแคระ** **ไล่เดือน** **ตาบอดในเขวงกต** และ **พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ** ดังจะกล่าวโดยสังเขปต่อไปนี้

1. เรื่อง **ความสุขของกะทิ** ของงามพรรณ เวชชาชีวะ

อิงอร สุพันธ์วิช (2558 : 197) กล่าวถึงเรื่องความสุขของกะทิไว้โดยสรุปสาระพอสังเขปดังนี้

ครอบครัวที่อบอุ่นจะช่วยทำให้เด็กหรือคนในครอบครัวมีความสุข ไม่เกิดปมด้อย เช่น ความสุขของกะทิ แม้กะทิจะไม่มีทั้งพ่อและแม่ แต่กะทิก็กมีตายายและน้ำ ๆ ที่ช่วยกันดูแลประคับประคองจิตใจของกะทิ ไม่ทำให้กะทิสู้คิดว่าขาดอะไรในชีวิต

2. เรื่อง **ลับแล**, **แก่งคอย** ของอุทิศ เหมะมูล

อิงอร สุพันธ์วิช (2558 : 191) กล่าวถึงเรื่องลับแล, แก่งคอยไว้โดยสรุปสาระพอสังเขปดังนี้

เรื่องนี้เป็นสาระสนระหว่างความเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และศาสนาเข้าด้วยกันอย่างดี ตัวละครมีหลายรุ่น จากรุ่นปู่ย่าของลับแล มารุ่นพ่อแม่ลับแล และมาถึงชีวิตของลับแลเอง ผู้เขียนได้บอกไว้ว่าเป็นเรื่องของความหลงในความจริง และความจริงในความหลง ลับแล, แก่งคอย เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงสังคมของชีวิตสามัญชนทั่วไปทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

3. เรื่อง **คนแคระ** ของวิภาส ศรีทอง

ปริญญา ชาวสมุน (2563 : ออนไลน์) กล่าวถึงเรื่อง คนแคระ ไว้โดยสรุปสาระพอสังเขปดังนี้

คนแคระของวิภาส ศรีทอง เป็นนวนิยายที่เสนอปัญหาสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์ เปิดเผยให้เห็นความโดดเดี่ยว อ้างว้างของกลุ่มคนซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมร่วมสมัย โดยสะท้อนให้เห็นการขาดความตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การหมกมุ่นอยู่กับปัญหาของตนเอง และการโยยหาสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์ แต่จำกัดขอบเขตของความสัมพันธ์นั้นไว้ ทั้งหมดนี้ผู้เขียนนำเสนอผ่านตัวละครที่แสดงความเป็นชาติต่อชะตากรรมของมนุษย์ และหาทางสร้างความชอบธรรมให้แก่การกระทำของตนเอง

4. เรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต ของวีรพร นิติประภา

สายวรุณ สุนทโรทก (บทคัดย่อ, 2563 : ออนไลน์) กล่าวถึง เรื่อง ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต ไว้โดยสรุปสาระพอสังเขปดังนี้

เป็นนวนิยาย “น้ำเน่า” รักสามเเล้าของพี่น้องที่รักชายคนเดียวกัน กล่าวถึงเด็กสาวสองคนถูก พ่อแม่ทอดทิ้งเติบโตมาลำพังกับพี่เลี้ยงที่มีสามีพร้อมกันสามคน เมื่อเด็กทั้งสองเติบโตต่างใช้ชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและหลงทางกับสุนทรียะของหนังสือ เสียงเพลง อาหารและการเมือง ในที่สุดการอยู่อย่าง ไร้ความสุขทำให้ตัวละครเลือกความตายเป็นจุดจบของชีวิต

5. เรื่อง พุทธศักราชขัดกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ของวีรพร นิติประภา

นวนิยายเรื่องนี้ สำนักพิมพ์มติชน (2559 : 5) ได้เขียนไว้ในคำนำสำนักพิมพ์ไว้ว่า

วีรพร นิติประภา เห็นถึงความว่างแห่งของทรงจำ... จึงหยิบยกเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ในประเทศที่แทบจะไม่มีใครมาเขย่าขยั่นเล่น ด้วยการจับเข้าไปอยู่ในความทรงจำของแมวตัวหนึ่ง ซึ่งมันก็นึกออกและบอกเล่าออกมากระต่อนกระแท่นตามประสาแมว ๆ ทั้งสิ่งที่เห็นและได้ยินเองจากคนในบ้านที่อาศัยอยู่ และเรื่องเล่าที่ผู้คนเล่าสู่กันฟังที่มันเองก็รู้ต้นสายปลายเหตุ จึงเป็นที่มาของ... ทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ

นักเขียนในกระทู้วิว กล่าววิจารณ์ไว้ที่สรุปได้ว่า โดยนวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องราวชีวิตความรัก และโคกนาฏกรรมของครอบครัวตระกูล “ตั้ง” ครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลที่ย้ายถิ่นฐานมาตั้งรกรากในไทย ผ่านร้อนผ่านหนาวจากเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์มากมายจนนำไปสู่จุดจบอันน่าสลดของทั้งครอบครัว

เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับนวนิยายรางวัลซีไรต์

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์นวนิยายมีจำนวนมาก แต่งานวิจัยที่นำมาเสนอครั้งนี้มีลักษณะของการวางหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้วางไว้มีเพียงส่วนน้อย ในที่นี้จึงนำเสนอพอเป็นตัวอย่างโดยสังเขปดังนี้

ชนิกานต์ กู้เกียรติ (2540 : 8-146) ศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลของกฤษณา อโศกสิน เพื่อให้เห็นพัฒนาการด้านแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์ โดยวิเคราะห์เรื่อง **ปูนปิดทอง** ในด้านแนวคิดว่า พ่อแม่เป็นปูชนียบุคคลจึงควรจะทำหน้าที่ของตนให้ดี ด้านตัวละคร ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของเด็กบ้านแตก แสดงให้เห็นว่าพ่อแม่ที่ให่กำเนิดลูกแต่ไม่ได้เลี้ยงดู ไม่ให้ความอบอุ่นจะทำให้ลูกมีปัญหา

วัชร บัญจวิทยา (2545 : 78 - 124) วิเคราะห์กลวิธีการเสนอเรื่องในงานเขียนของวินทร์ เลียววาริณ เรื่อง **ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน** ในด้านต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า **โครงสร้าง** นวนิยายเรื่องนี้มีลักษณะเป็นเรื่องสั้น 11 เรื่อง ที่แต่งเรียงลำดับตาม พ.ศ. ที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ เสนอแนวคิดของเรื่องว่า ระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยนั้น ไม่ว่าจะยุคใดก็มีความขัดแย้งกันระหว่างผู้มีอำนาจสองฝ่าย ทำให้ประชาชนต่อต้าน และมักจบลงด้วยความรุนแรงโดยใช้กำลังทหารปราบปราม

สายวรุณ สุนทรโรทก (บทคัดย่อ, 2563 : ออนไลน์) ศึกษาวิจัยเรื่อง “มายาคติ และรหัสวัฒนธรรมใน ‘ไส้เดือน تابอดในเขาวงกต’ ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายเรื่องนี้แฝงด้วยความหมายที่ย้อนแย้งอย่างสุดโต่งระหว่างความสุขกับความทุกข์ ความสมบูรณ์แบบกับความขาดบกพร่องของชีวิต ที่สำคัญกว่านั้นนักเขียนนำเสนอความขัดแย้งของคนในสังคมไทย ที่การเมืองทำให้ปัจเจกชนจำนวนมากไม่ให้พื้นที่สำหรับความสัมพันธ์อื่นใดในสังคม นักเขียนได้ชี้ให้ผู้อ่านตระหนักถึงชะตากรรมของคนไทยที่ไม่อาจไม่ต่างกับไส้เดือน تابอด ซึ่งดำรงอยู่ด้วยการวนเวียนในเขาวงกตอย่างหาทางออกไม่ได้นับแต่อดีตจนแม้ในปัจจุบัน

สรุปผล

การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายไทยซึ่งได้รับรางวัลซีไรต์ด้านวิถีชีวิตและค่านิยมปรากฏผลดังนี้

1. ด้านวิถีชีวิต

สภาพการดำเนินชีวิตของบุคคลในครอบครัว พบว่า เรื่อง **ความสุขของกะทิ** สมาชิกในครอบครัวมีความรักความผูกพันกัน มีความประนีประนอมไม่แก่งแย่งกัน เรื่อง **ลับแล, แก่งคอย** สภาพครอบครัวขาดความปรองดอง ไม่มีความผูกพันของคน

ในครอบครัว เรื่อง **คนแคระ** สภาพการดำเนินชีวิตของบุคคลในครอบครัวยังมีความบกพร่องในชีวิต พฤติกรรมของบุคคลมีความเก็บกด สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความหลากหลาย เรื่อง **ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต** สภาพครอบครัวแตกแยก ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ทำให้หาทางออกในทางที่สงบสุขไม่ได้ จึงดำเนินชีวิตอย่างว่าเหว ไม่สมหวัง เรื่อง **พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ** บุคคลในครอบครัวมีปมปัญหาที่ลึกซึ้งความจริงและไม่รับมือกับความจริง จึงเป็นปมปัญหาที่ไม่อาจทำให้พบความสุขได้

สภาพแวดล้อมของสังคม เศรษฐกิจ ความเชื่อและขนบประเพณี

ลักษณะสภาพแวดล้อมของสังคมในเรื่อง **ความสุขของกะทิ** พบว่า เป็นสภาพสังคมชนบท ที่มีความอบอุ่นมีอารี มีการติดต่อสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ลักษณะสภาพแวดล้อมของสังคมในเรื่อง **ลับแล, แก้งค้อย** พบว่า แม้สังคมจะมีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ความเจริญด้านวัตถุเข้ามามีบทบาท ในชีวิตประจำวัน แต่การแสดงออกทางความคิดยังไม่มีอิสระเสรีภาพในชีวิตจริง ลักษณะสภาพแวดล้อมของสังคมในเรื่อง **คนแคระ** พบว่า สภาพสังคมเป็นลักษณะชุมชนเมืองซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคนจำนวนมาก มีความหลากหลายอาชีพและความสัมพันธ์กันด้วยผลประโยชน์ ลักษณะสภาพแวดล้อมของสังคมในเรื่อง **ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต** อยู่ในสังคมที่ไม่ห่างไกลจากชุมชนเมือง ทำให้คนในสังคมมีบุคลิกภาพ 2 ลักษณะ คือบุคลิกภาพแบบใกล้ธรรมชาติและแบบห่างธรรมชาติ คนที่ใกล้ธรรมชาติชีวิตจะมีความสุข โดยธรรมชาติ มีส่วนสร้างสรรคความงามทางจิตใจ ส่วนคนที่อยู่ห่างธรรมชาติเมื่ออยู่ใกล้สังคมเมืองที่เน้นความเจริญทางด้านวัตถุ ชีวิตจะใกล้ชิดกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทำให้ทอดทิ้งละเลยวัฒนธรรมที่ดีงาม ลักษณะสภาพแวดล้อมของสังคมในเรื่อง **พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ** เป็นเรื่องที่สอดแทรกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเป็นปมปัญหาบีบคั้นตัวบุคคลในเรื่อง แสดงให้เห็นการต่อสู้ดิ้นรนของชีวิตคนในแต่ละรุ่นของครอบครัวใหญ่ ที่ต้องกระทบกับเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงทางการเมือง ของสังคมทั้งของไทยและจีน อันส่งผลต่อวิถีชีวิตของตัวละครในเรื่อง

ลักษณะทางเศรษฐกิจในเรื่อง **ความสุขของกะทิ** ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมเมื่อไม่ค่อยพบลักษณะการแข่งขันทางการค้า ลักษณะทางเศรษฐกิจในเรื่อง **ลับแล, แก่งคอย** เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นโดยเฉพาะผู้ใช้แรงงานภาคเกษตรมาสู่การเป็นแรงงานภาคอุตสาหกรรม ในด้านการผลิตและการตลาดมีการกระจายการผลิตมีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปแร่ หิน ดิน และกำเนิดโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ขนาดใหญ่ มีการกระจายการตลาดทั้งในและนอกประเทศ ลักษณะทางเศรษฐกิจในเรื่อง **คนแคระ** มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง มีความก้าวหน้าและทันสมัย สภาพแวดล้อมโดยรวมมีลักษณะเร่งรัดและแข่งขันสูง ลักษณะทางเศรษฐกิจ ในเรื่อง **ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต** เป็นการดำรงชีวิตของประชาชนที่พบเห็นได้ในวงจรชีวิตธรรมดาของสามัญชนซึ่งยังไม่มีความมั่นคงในชีวิต ส่วนในเรื่อง **พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ** ลักษณะทางเศรษฐกิจมีความเปลี่ยนแปลงชัดเจน มีการแข่งขันแต่ดำเนินการได้เหมาะสมในการกระจายรายได้ไปสู่ประชากรในสังคม เกิดการขยายกิจการและธุรกิจต่างๆ ออกไปได้อย่างกว้างขวาง

ด้านความเชื่อ พบว่าเรื่อง **ความสุขของกะทิ** กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธรูปศาสนา วิถีวัฒนธรรมของคนในชนบทผูกพันอยู่กับพระ ที่บ้านมักจะมีห้องพระและโต๊ะหมู่บูชา เชื่อว่าถ้าคนในบ้านหมั่นบูชาก็จะได้รับความคุ้มครอง คนในชนบทที่นับถือศาสนาพุทธจะสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี และปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาโดยตลอด ในเรื่อง **ลับแล, แก่งคอย** มีความเชื่อเกี่ยวกับผีและพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ ทั้งยังมีความเชื่อเกี่ยวกับความฝัน และสิ่งลึกลับที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ เรื่อง **คนแคระ** พบว่า มีความเชื่อเกี่ยวกับความฝัน ลางบอกเหตุ และความเชื่อที่เกิดขึ้นจากจิตใต้สำนึก ส่วนเรื่อง **ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต** พบว่ามีความเชื่อเกี่ยวกับผี การเซ่นสังเวยบูชา พิธีกรรมและประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันต่อ ๆ มา ทั้งยังมีความเชื่อเกี่ยวกับสัญลักษณ์สิ่งต่าง ๆ และเรื่อง **พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ** พบว่า มีความเชื่อหลายสิ่งซึ่งสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องซึ่งมีบทบาทต่อจิตใจและต่อสังคม สืบมาจนปัจจุบัน

ด้านชนบประเพณี พบว่าเรื่อง **ความสุขของกะทิ** ปรากฏประเพณีต่าง ๆ ของไทยบ้าง แต่ไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้มากนัก เป็นเพียงชนบประเพณีที่สืบทอดกันต่อ ๆ มาของคนในสังคมชนบท เรื่อง **ลับแล, แก่งคอย** พบว่า กล่าวถึงประเพณีต่าง ๆ ไว้บางตอน แต่ไม่ปรากฏรายละเอียดในการทำพิธีชัดเจน เรื่อง **คนแคระ** พบว่า กล่าวถึงประเพณีไว้บางตอน อาทิ พิธีการศพ แต่ไม่ระบุรายละเอียดไว้ชัดเจน เรื่อง **ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต** พบว่า กล่าวถึงประเพณีบางอย่าง อาทิ ประเพณีจัดงานศพ การลอยอังคาร แต่ไม่ปรากฏรายละเอียดชัดเจน เรื่อง **พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ** พบว่า มีประเพณีเกี่ยวกับพิธีกรรมแบบจีนหลายอย่างที่รับสืบทอดมาจนปัจจุบัน อาทิ ประเพณีเซ่นไหว้ในวันหรือเทศกาลต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเคร่งครัดวัฒนธรรม อาทิ ลูกชายจะต้องเป็นผู้สืบทอดตระกูล ลูกสาวมีความสำคัญน้อยกว่าลูกชาย สะใภ้คนจีนต้องขยันรู้จักดูแลคนในบ้านและแบ่งเบารภาระของสามี

2. ด้านค่านิยม

ค่านิยมด้าน**ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่** มีปรากฏในนวนิยายทุกเรื่อง บางเรื่องมีน้อย แต่พบว่าเด่นมากในเรื่อง **ความสุขของกะทิ** และพอมีปรากฏบ้างในเรื่อง **ลับแล, แก่งคอย**

ด้านการพึ่งตนเอง ขยันขันแข็งและมานะอดทน ปรากฏเด่นชัดมากในเรื่อง **พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ** และพอมีปรากฏในเรื่อง **ลับแล, แก่งคอย**

ด้านความยึดมั่นในวัตถุนิยม ปรากฏเด่นชัดมากในเรื่อง **ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต** และพอมีปรากฏในเรื่อง **ลับแล, แก่งคอย คนแคระ และพุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ**

ด้านนิยมความมีอำนาจ ปรากฏเด่นชัดมากในเรื่อง **คนแคระ** และพอมีปรากฏบ้างในเรื่อง **ลับแล, แก่งคอย และพุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ**

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ช่วงปี พ.ศ. 2549-2561 ในด้านวิถีชีวิตและค่านิยม ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายทุกเรื่องสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของบุคคลในครอบครัวและสังคมอย่างเด่นชัด นวนิยายเรื่อง **ความสุขของกะทิ** สภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์กันใกล้ชิด ทุกคนที่อยู่ร่วมกันมีความรักความปรารถนาดีต่อกันจึงทำให้ครอบครัวมีความสุข สอดคล้องกับ อิงอร สุพันธุ์วนิช (2558 : 197) ที่กล่าวว่า เด็กหรือคนที่อยู่ในครอบครัวที่มีความรักความผูกพันจะช่วยให้คนในครอบครัวมีความสุข จากนวนิยายเรื่อง **ลับแล, แก้งคอย** สภาพครอบครัวขาดความปรองดอง แม้ครอบครัวจะมีพร้อมทั้งพ่อ แม่ ลูก แต่คนในครอบครัวไม่ค่อยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ขาดความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ทำให้คนในครอบครัวแตกแยก บ้านแตก ชนิกันต์ กู้เกียรติ (2540 : 8-146) ศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลของกฤษณา อโศกสิน ได้ให้แนวคิดที่สรุปได้ว่า เด็กที่บ้านแตก แสดงว่า พ่อแม่ไม่ให้ความอบอุ่น จะทำให้ลูกมีปัญหาจากนวนิยายเรื่อง **คนแคระ** สภาพการดำเนินชีวิตของบุคคลในครอบครัวมีความบกพร่องในชีวิต พฤติกรรมของบุคคลมีความเก็บกด หาเหตุผลเข้าข้างตนเอง อิงอร สุพันธุ์วนิช (2558 : 19) กล่าวว่า ตัวละครทุกคน ในเรื่องคนแคระ ล้วนแต่มีความเห็นแก่ตัวซ่อนอยู่ภายใน คิดทำร้ายผู้อื่น นวนิยายเรื่อง **ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต** สภาพครอบครัวแตกแยก ครอบครัวไม่มีความมั่นคง ขาดความรักบุคคลในครอบครัวดำเนินอย่างว้าเหว ไม่สมหวัง ทำให้มีโอกาสง่ายต่อการเดินทางในทางผิด จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2561 : 134) กล่าวว่า ชีวิตที่มีความแห่งหวั่น หาทางออกให้กับชีวิตไม่ได้เสมือนไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต สายวรุณ สุนทรโรทก (บทคัดย่อ, 2563 : ออนไลน์) กล่าวว่า สะดากर्मของคนไทยที่อาจไม่ต่างกับไล่เดือนตาบอด ซึ่งดำรงชีวิตอยู่ด้วยการวนเวียนในเขาวงกตอย่างหาทางออกไม่ได้ เรื่องนวนิยาย **พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ** ลักษณะของบุคคลในครอบครัวมีปมปัญหา หลีกหนีความจริง จึงทำให้ชีวิตไม่มีความสุข ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ อาทิ ครอบครัวมีสัมพันธ์ภาพไม่ดี ทำให้เกิดความห่างเหิน หรือบทบาทของพ่อแม่ที่ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่อบรมสั่งสอนลูก เพราะต้องไปทำมาหากิน และอาจเป็นเพราะครอบครัวมีลูกมากเกินไป

ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ไม่มีเวลาดูแลความเป็นอยู่ของคนในครอบครัวได้อย่างทั่วถึง จึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพ ที่ดีในครอบครัว

ในด้านเศรษฐกิจ สังคมชนบทมีวิถีชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติจะดำรงชีพด้วยความสงบสุข ส่วนสังคมเมืองมีวิถีชีวิตต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมเมืองมีคนประกอบอาชีพหลากหลาย ทำให้มีการแข่งขันสูง ในด้านความเชื่อและชนบประเพณีนั้น พบว่า นวนิยายทุกเรื่องยังมีความเชื่อและยังปฏิบัติตามตามชนบประเพณี ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า นักเขียนอาจจะมีเจตนาจะปลูกฝังสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นมรดกตกทอดและยังนิยมถือปฏิบัติสืบต่อมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ส่วนค่านิยม ที่ปรากฏในนวนิยายทุกเรื่อง ได้แก่ ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ แม้จะปรากฏว่ามีน้อยในบางเรื่องแต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงความมีน้ำใจของคนในสังคมไทยที่ใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้ผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น

นอกจากนี้ยังพบค่านิยมที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องอื่นๆ อีก ได้แก่ การพึ่งตนเอง ลักษณะของค่านิยมแบบนี้ อาจเกิดขึ้นเนื่องจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง จึงต้องมีการต่อสู้ดิ้นรน มุมานะ หาเลี้ยงชีพด้วยความอดทน แม้ค่านิยมนี้จะปรากฏในนวนิยายไม่มากนักแต่ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนไม่ได้เน้นความบันเทิงด้านเดียว ทว่ายังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดความรู้สึกนึกคิด และเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยผลงานที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ที่เป็นงานเขียนประเภทเรื่องสั้นและกวีนิพนธ์ ทั้งในด้านวิถีชีวิต ค่านิยม และด้านอื่น ๆ
2. ควรมีการเปรียบเทียบวิเคราะห์ผลงานที่เข้ารอบชิงรางวัลซีไรต์ในแต่ละปี
3. ควรบรรจุหนังสือที่ได้รับรางวัลซีไรต์ในแต่ละปีเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา อินทรสุนานนท์. (2555). “ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมพื้นบ้านกับวิถีชีวิต” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาวัฒนธรรมพื้นบ้านไทย* หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กุสุมา รัชชมณี. (2547). “ทวิลักษณ์ในเจ้าจันทร์ผมหอม” ใน *25 ปีชีวิต รวมบทวิจารณ์ คัดสรร*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- กุลลาบ มัลลิกะมาส. (2550). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- งามพรรณ เวชชาชีวะ. (2549). *ความสุขของกะทิ*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- จันทศรี สุตโต. (2546). *วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่ง ระหว่างปี 2543-2544*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิรวัดน์เพชรรัตน์และอัมพร ทองใบ. (2561). *วรรณกรรมปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- เจตนา นาควัชระ. (2547). “คำพิพากษา” ใน *25 ปีชีวิต รวมบทวิจารณ์คัดสรร*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ชนิกานต์ กู้เกียรติ. (2540). *การศึกษานวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ที่ได้รับรางวัลพัฒนาการด้านแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- น.มาศะวิสุทธ์. (2547). “‘ตลิ่งสูง ชุงหนัก’ เรื่องอ่านจริงของนิคม รายยาว” ใน *25 ปีชีวิต รวมบทวิจารณ์คัดสรร*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- นพพร ประชากุล. (2547). “มีอะไรในลูกอีสาน” ใน *25 ปีชีวิต รวมบทวิจารณ์คัดสรร*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- นิดดา สุนทอง. (2540). *การวิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้านจากตำบลตาตทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ปริญญา ชวรสุมณ. (ออนไลน์ : 2563). บทความ “คนแคะ” ซีไรต์ 2555. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com> [สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2563]
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- รัตน์ชัย สัจจพันธุ์. (2547). “25 ปีซีไรต์” ใน 25 ปีซีไรต์รวมบทวิจารณ์คัดสรร. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- วัชรนา บุญจรรยา. (2545). กลวิธีการนำเสนอเรื่องในงานเขียนของวินทร์ เลียววาริณ. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภาส ศรีทอง. (2555). คนแคะ. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- วีรพร นิติประภา. (2558). ไล่เดือนตบอดในเขาวงกต. กรุงเทพฯ : มติชน.
- _____. (2559). พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ. กรุงเทพฯ : มติชน.
- สายวรุณ สุนทรโทก. (ออนไลน์, 2563). มายาคติและรหัสวัฒนธรรมใน ‘ไล่เดือนตบอดในเขาวงกต’ เข้าถึงได้จาก : <https://www.wikipedia.org/wiki>. [สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2563]
- สำนักพิมพ์มติชน. (2563). วิเคราะห์ ‘ พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ’. เข้าถึงได้จาก <https://www.matichon.com> [สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2563]
- สุรพงษ์ ยิ้มละมัย. (2545). วรรณกรรมศึกษา. สงขลา : ภาควิชาสารัตถะศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เสนีย์ วิลาวรรณ. (2542). ปริทัศน์วรรณลักษณะวิจารณ์ เล่ม 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- อิงอร สุพันธุ์วนิช. (2558). นวนิยายนิทัศน์. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทิศ เหมะมูล. (2552). ลับแล, แก่งคอย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.